

Láng-Miticzky Katalin kiállításának megnyitása

Ma már a művészetet is úgy korszakolhatjuk Magyarországon, hogy az elmúlt húsz év művészete ÉS a rendszerváltozás előtti évtizedek művészete. Nos, a magyar képzőművészet, iparművészet a rendszerváltozás előtti évtizedekben prosperálhatott is ÉS küzdelmeket is vívott. Az egyes művészeti ágak – ezeken belül – nem egyenlően fejlődtek. Ami a politikával közvetlenül érintkezett, az a művészeti terület problematikus időszakot élt meg (festészet, szobrászat), amely kicsit távolabbról „szemlélhette” a politikát, az intenzívebben fejlődhetett, alakíthatta például nemzetközi kapcsolatait is, figyelhette a világ más részein lévő folyamatokat.

Véleményem szerint ekkoriban három terület, ágazat mutatott fel nemzetközi mércével mérve is kiváló teljesítményt, nagyjából a hatvanas évektől fogva. A magyar képzőművészet (ahol az egyébként meglehetősen zárt Képzőművészeti Főiskolán belül igényes oktatás folyt, s a művészi feltételek is toleránsnak mondhatók), a magyar kerámiaművészet (ahol az Iparművészeti Főiskolán meghatározó volt Borsos Miklós, Gádor István oktatói szerepe) és a magyar textilművészet, kárpitművészet (ahol Ferenczy Noémi óvó szárnyai alatt kihajthattak a tehetségek). A hatvanas évektől jeles művész személyiségek újították meg e területeket, nem egyszer művésztelepek „háttérmunkájával” (Miskolc, Velem), s zenik jelentkezésével. A textilművészetben belül a gobelin (legalábbis annak művelőinek egy jelentős része) kilépett hagyományos keretek közül, s a művek például kiléptek a harmadik dimenzióba is, valamint gazdagodott az anyaghasználat. A hetvenes évektől Magyarország egyik legprogresszívebb biennáléja (sokféle volt) a szombathelyi fal- és tértexstil biennálé lett. A kísérletezések a kárpitművészetet kiszabadították az alkalmazott művészetek skatulyájából, sőt béklyójából, s pl. a gobelin képzőművészet lett. Nos, az ifjú Láng-Miticzky Katalin ebben a közegben kezdhetette pályáját a hetvenes években. A textil az akkoriban felfutó állami tulajdonú műkereskedelemben lehetőséget adott textil faliképek készítésére, s ezzel a művésznő élt is, ám ezzel együtt ő maga folyamatosan kereste a kísérletezés útjait.

Pályája eddig opuszai, művei alapján egyik leghangsúlyosabb következtetésünk az lehet, hogy rendkívül egyénien képes összehangolni, összeilleszteni azt a szempontot, hogy a művek befogadásra (befogadóra!) találjanak ÉS azt a szempontot, hogy folyamatosan jelen legyen és érzékelhető legyen a kísérletezés is művészetében. Általában ez a két körülmény ütközni szokott, de nála nem! Úgy érzem: ez a körülmény mai kiállításán is jellemző. Olyan műveket látunk, amelyekkel örömmel szembesülünk, ám amelyek nem tolják el maguktól az innováció szemléletét, útkeresését. Ennek okait, magyarázatát tán három körülményben kereshetjük. Egyikként témáiban, másodikként a készítés technológiájában, harmadikként a kiállítási anyag szellemiségében.

Láng-Miticzky Katalin témái rendkívül természet közeliek. Nem a közvetlen látványt rögzíti, ami mindig felszín, hanem a dolgok (a természeti látvány) mélyére néz, a felületek alá tekint, a mélybe, még akkor is, ha látszólag a földön jár tekintete („Kráterek”). Készítés technológiájában ehhez igazodóan izgalmas a többretegűség, s ahogy több anyagot használ, gyapjút, szizált anyagszerűsége törekszik, s plaszticitásra. Művei szellemiségében pedig uralkodó egy sajátos költőiség, s világszemlélet, mellyel kiemelkedik a Földből a Kozmoszba, a valóságból a hitbe, a profánból a szentbe.

Textiljein különlegeseek a fény-jelenségek, melyek Nála megszöhetők. „Ködös reggel” című munkáján azt érzékelteti, amit még festményben is nehéz: a ködös, párás levegő jelenséget. Ő képes gyapjú fonalaival ily módon kezelni („Lávafolyam”, „Tükröződések”, „Hajnal”).

S mindehhez applikálja természetes, talált anyagait, például köveit. Ezek végső soron talált tárgyak, melyeket – újra? át? – értelmez, s ekkor, a műben kapnak értelmet, s mikor részesei lesznek egy műnek: erősítik a látvány hatását, esztétikumát, mondandóját. Mindez így textil-kollázs lesz.

A Művésznő ráadásul többször él különleges szövési technikával. Ahogy jöttünk fel a kiállításra az ívelt lépcsők felett „Szárnyalás” sorozata igen eredeti látvány azzal, hogy a sűrű szövést váltja egy művön belül a felvető szálak puritán egyedülvalósága, ritkasága.

A sokszor inkább statikus kárpittal szemben az ő munkái jellemzően dinamikusak, eruptívak (indulat kifejezésére képesek!) és ezzel szimbiózisban mozgást érzékeltetnek.

Látjuk a kiállításon a textil ÉS a festészet kapcsolatát, majd látjuk A festészet műveit. Ritka hogy egy textilművész fest, de az sűrűbben előfordul, hogy más anyagokat használ (Lovas Ilona, Baráth Hajnal, Gink Judit, Hauser Beáta, Ramsey Flóra stb.). Láng-Miticzky Katalin kifejezetten festői ambíciókat ápol, sőt festői gyakorlatából is több művet látunk ma itt, melyek elsősorban „Bibliai történetek”, s itt is plasztikus képfelületeket hoz létre, lazúrozással.

Munkái nem illusztratívák, noha szuggesztíven ráirányítják a témára figyelmünket. megközelítései tehát egyáltalán nem formálisak, formaiak. Sok eszközt használ, finom színezéssel, melyben szintén alkalmazza a kollázs technikát. Képi világa világosabb tónusú, mint textiljei.

Festészete szakralitásához szervesen kapcsolódnak azok a textil munkái, melyek, ha áttételesen is, de biblikusak. Ilyennek látom a „Teremtés I.” és a „Teremtés II.”, sőt a „Teremtés III” című munkáját, melyeken a teremtés folyamata jellegét is képes érzékeltetni, azok mélységével és magasságával együtt. Hadd hívjam fel figyelmüket az e művekhez készült versekre, melyek Urbán Gyula művei. Ezekből olvashatók idézetek a képek mellett, s egyrészt segítenek a tájékozódásban, másrészt nagyon érzékeny egyéni, valóságosan költői interpretációk, asszociációk.

Textiljeinek dinamikus megjelenését már említettem. Most a kiállítás egyik alpműve, az „Országterkép” alapján hadd állítsam, hogy a Művésznő technikája által a textilben lehetséges az expresszív megvalósítás is, amely szintén nagyon ritka. A fémrácsra erősített, szizál, gyapjú gobelin drámai, felkavaró mű, melyben a Duna vonala egy Krisztus korpuszt sejtet, utalva e nép megpróbáltatásaira.

Formai szempontból igen fontos, hogy Láng-Miticzky Katalinnál a textilmű KÉP lesz. Sokszor a keret képteremtő attribútum, s festménykaraktert teremt, jó értelemben, bár erőteljes fakturális hatásai a felületeket sokszor kiemelik a harmadik dimenzióba.

Ami pedig az elől járóban említett szellemet illeti. Látható itt az Apokalipszisre felfűzött gondolatiságú mű, amely a Biblia Jelenések könyvének emelkedettségét idézi, s központi gondolatot kap a Soli Deo Gloria jelszava, amely a református ifjúsági szervezet megkülönböztetésére szolgál (s amely annak idején, 1943-ban megszervezte a legendás szárszói találkozót, majd a háború után Rákosiék betiltották a szervezetet). Jelentése: „Egyedül Istennek dicsőség” Nos, ez az a szellem, amely áthatja a kiállítást.

Emelkedett, komoly, ám nem szorongató és nem neurotikus ez a kiállítás. Tán a művészetet is hitnek fogja fel, így mi is hinni tudunk benne. S így lesz a hitből hitelesség!

Ennek a kísérletező, de tradícióban is hívő művésznak a kiállítását szeretettel nyitom meg.

Sopron, 2010. szeptember 4.

Feledy Balázs